

DL-P-V-454-48/12 / 3

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej Senatu RP

Wzrosty Paweł Pienochiewicz!

W odpowiedzi na pismo z dnia 2 lutego 2012 r. (znak: BPS/KU-034/47/2/12), dotyczące projektu ustawy o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (druk senacki nr 47), uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Na wstępie pragnę zauważyć, iż przedmiotowy projekt ustawy zakłada dostosowanie systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 października 2010 r. (sygn. akt P 37/09), stwierdzającego, że art. 32 ust. 4-6 i 8 (aktualnie art. 32 ust. 3-5 i 7) ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424, z późn. zm.) jest niezgodny z Konstytucją RP.

W tym celu w art. 1 projektu proponuje się nowelizację art. 32 powyższej ustawy, polegającą na uchyleniu ust. 3-5 i 7 tego artykułu, tj. przepisów regulujących postępowanie sądownoadministracyjne w przedmiocie skargi na odmowę udostępnienia przez Instytut Pamięci Narodowej do wglądu dokumentów znajdujących się w zasobach Instytutu. Zgodnie z obecnie obowiązującym art. 32 ust. 3 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zwanej dalej „ustawą o IPN”, sąd administracyjny rozpoznaje skargę na posiedzeniu niejawnym, przy czym nie stosuje się art. 106 § 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270, z późn. zm.), ustanawiającym prawo stron do zgłaszania żądań i wniosków oraz składania wyjaśnień (ust. 4 ww. artykułu). Wyrok wydany na posiedzeniu niejawnym uzasadnia się tylko w przypadku uwzględnienia skargi. Odpis

wyroku z uzasadnieniem doręcza się tylko Prezesowi Instytutu Pamięci. Skarżącemu doręcza się odpis wyroku (art. 32 ust. 5 ustawy o IPN).

Projektowaną regulację należy ocenić jako zasadną, gdyż realizuje ona treść przedmiotowego wyroku Trybunału Konstytucyjnego, w którym Trybunał podzielił pogląd Naczelnego Sądu Administracyjnego wyrażony w pytaniu prawnym, że jeżeli żaden z dokumentów czy zbiorów danych nie ma charakteru tajnego (art. 39 ustawy o IPN) i może być udostępniany innym osobom niż wnioskodawca zainteresowany wglądem do kopii dokumentów go dotyczących, celem wykonania przez te osoby zadań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o IPN, to trudno jest wskazać, jaka wartość lub jakie dobra mają być chronione poprzez ograniczenie jawności postępowania lub jawnego rozpoznania sprawy.

Trybunał Konstytucyjny nie znalazł zatem uzasadnienia dla funkcjonowania w porządku prawnym regulacji ograniczającej prawo do rozpoznania sprawy w postępowaniu jawnym, tym bardziej, że ograniczenie to było nieproporcjonalne w stosunku do wartości, jakie mają być chronione.

Ponadto Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę na to, iż jednym z elementów prawa do sądu i sprawiedliwości proceduralnej wyznaczającej granice swobody regulacyjnej prawodawcy jest uprawnienie strony do bycia wysłuchanym i przedstawienia swojego stanowiska. Uprawnienie to rozciąga się na skuteczność ochrony praw w postępowaniu sądowym i pozwala na utrzymanie zasady kontrydiktoryjności. W postępowaniu sądownoadministracyjnym prowadzonym w związku z sądową kontrolą decyzji wydanych przez Prezesa IPN prawo do bycia wysłuchanym mające swoje zakotwiczenie w art. 106 § 2 p.p.s.a., na mocy przepisu szczególnego, jakim jest art. 32 ust. 5 (obecnie art. 32 ust. 4) ustawy o IPN, zostało ograniczone.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził również, że ograniczenie zawarte w art. 32 ust. 6 (aktualnie art. 32 ust. 5) ustawy o IPN, przyznające prawo do uzasadnienia wyroku tylko jednej stronie postępowania sądownoadministracyjnego, nie spełniało kryteriów pozwalających na stwierdzenie, że „równość broni” w postępowaniu sądowym została zachowana.

Przechodząc do kwestii oceny skutków finansowych wejścia w życie projektowanej regulacji pragnę zauważyć, iż wejście w życie przedmiotowej ustawy – w brzmieniu zgodnym z przedłożonym projektem (druk senacki nr 47) – nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa w części 15 „*Sądy powszechne*” oraz w części 37 „*Sprawiedliwość*”. Warto przy tym podkreślić, że wskazane w Ocenie skutków regulacji skutki finansowe dla budżetu państwa wynikające z konieczności sporządzenia lub wydrukowania dodatkowego egzemplarza

uzasadnienia dla strony mogłyby ewentualnie wystąpić w budżetach właściwych sądów administracyjnych, których wydatki pokrywa się ze środków zabezpieczonych w odrębnej części budżetowej, dla której Minister Sprawiedliwości nie jest dysponentem. Trzeba też dodać, iż zgodnie z art. 139 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.), Naczelny Sąd Administracyjny wraz z wojewódzkimi sądami administracyjnymi dysponuje tzw. autonomią budżetową, która przejawia się w szczególności obowiązkiem włączenia przez Ministra Finansów do projektu ustawy budżetowej na rok następny dochodów i wydatków tych podmiotów.

Z powyższych względów należy wskazać, iż w zakresie oceny skutków finansowych związanych z wejściem w życie projektowanej regulacji, istotna byłaby opinia Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego – dysponenta części 05 „Naczelny Sąd Administracyjny”.

Z wyrazami poważania

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Michał Królikowski
Michał Królikowski
PODSEKRETARZ STANU